

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tid: Torsdag den 16 november 2023 kl. 13.00-15:30**Plats:** Länken, kommunstyrelsens sammanträdesrum**Beslutande**

Andreas Sjögren (S), ordförande
Stefan Boström (C), ersättare för Julia Algotsson (C)
Anna Forss (S), ersättare för Anna Bengtsson (S)
Jari Prosi (S), ersättare för Dennis Larsson (S)
Elin Nejne (S)
Anna Selberg (S), ersättare för Patrik Esperri (S)
Mikael Thyni (M)
Mats Granath (M), ersättare för Gabriel Farrysson (M)
Mattias Nilsson (V)
Simon Mattson (MP)
Emil Bayat (L)

Övriga deltagare

Se sida 2.

Utses att justera

Stefan Boström (C)

Sekreterare

..... 115 §
Ulrika Lindström

Ordförande

.....
Andreas Sjögren

Justerande

.....
Stefan Boström

BEVIS

Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Sammanträdesdatum 2023-11-16

Anslaget har satts upp 2023-11-20
Anslaget tas ner 2023-12-12
Förvaringsplats: Umeå kommun/Miljö- och hälsoskydd

Underskrift

.....
Ulrika Lindström

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Jonathan Nilsson (S)
Josefin Gustafsson (M)
Åsa Bäckström (V)
Wahid Wahab (MP)

Tjänstepersoner

Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef
Ulrika Lindström, nämndsekreterare
Rune Brandt, samhällsbyggnadschef,
Helena Hallgren, miljöinspektör
Doris Grellmann, naturvårdare
Nils Gilenstam, enhetschef miljöskydd

§ 115

Ärendenr: 2023-2856

**Yttrande över remiss - Förslag till ändrade havsplaner för
Bottniska viken****Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att avge yttrande enligt tjänsteskrivelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att ärendet justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har i ett regeringsuppdrag tagit fram förslag till ändrade havsplaner för Sverige. Förslagen är ute på samråd och Umeå kommun har fått tillfälle att yttra sig till och med den 15 december 2023. Yttrandet beslutas av KS-Plu där Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande ingår som ett underlag.

- Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet (HaV, samrådsversion dnr 2168-23).
- Konsekvensbeskrivning av Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet (HaV, samrådsversion dnr 2168-23)

Sista datum för inlämnande till Fysisk planering är den 16 november, ärendet måste därför justeras omedelbart.

Förslag till yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lämnar följande synpunkter.

Nämnden ser positivt på att Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten inte föreslagit något område för havsbaserad energiutvinning inom Umeå kommun. Havsområdet vid Umeå kommun är en viktig flyttkorridor för fåglar och fladdermöss som rör sig över Norra Kvarken. De höga havsbaserade vindkraftverken kan vara ett betydande hinder för migrerande fåglar och fladdermöss. Aktuellt område är även ett uppgrundsområde mellan Västerbotten och Österbotten med naturvärden. Det finns däremot flera utpekade energiområden och utredningsområden för havsbaserad vindkraft i närområdet inom Robertsfors kommuns havsområden, som även Umeå kommun kan påverkas av.

Det behöver förtydligas hur kommunerna deltar i samrådsprocesser för etableringar utanför territorialhavet eftersom miljöeffekterna kan ha konsekvenser för kommunerna.

Långsiktigt hållbar utveckling

Den gröna omställningen i Norrland har stora energibehov som ska tillgodoses med bland annat vindkraft. Samtidigt behöver den havsbaserade infrastrukturen utvecklas för att tillgodose det ökande transportbehovet. Omställningen innebär även stora inflyttningar till Norrland där havet är en attraktiv resurs för boende, rekreation och friluftsliv. För en långsiktig hållbar utveckling och bästa möjliga samexistens behöver dessa intressen avvägas väl med intressena för energiutvinning.

Det kan förutspås ett ökat nyttjande av vattenområdena i Norra Kvarken och Bottniska viken. I och med detta blir det fortsatt viktigt att utreda hur den ökade användningen påverkar livsmiljöer i områdena med höga naturvärden.

Naturmiljö

Det finns fortfarande en stor brist på kunskap om hur fåglarna förflyttar sig längs kustlinjen och mellan Sverige och Finland. Detta gäller särskilt beteendet hos de mindre flyttfåglarna. Ringmärkningsverksamheten på Stora Fjäderägg har visat att ett stort antal arter av bland annat tättingar, flyttar i nord-sydlig och väst-östlig riktning igenom bottenviken och kvarkenområdet. Här krävs det kompletterande utredningar angående vindkraftverkens påverkan för flera fågelarter. Dessa utredningar behöver också beakta den kumulativa påverkan som planerade och redan etablerade land- och havsbaserade vindkraftverk tillsammans har i och kring Bottenviken. Även långtidseffekterna som vindkraftparkerna kommer att ha under sin livstid behöver beaktas, inte minst mot bakgrund av förändringar i fåglarnas flyttmönster som klimatförändringarna kan föra med sig.

Vi vet fortfarande väldigt lite om rörelserna och migrationen av fladdermöss längs med kusterna i Sverige och Finland och över Bottenviken och Norra Kvarken. Fladdermössen i norra Sverige visar andra beteendemönster än söderut varför studier genomförda i södra Sverige inte alltid är representativa för förhållanden i norr.

Inom ramen av Barents-samarbetet pågår diskussioner om ett flerårigt projekt där kunskapsluckor rörande migrerande fåglar, fladdermöss och fiskar i och kring Bottenviken ska identifieras och fyllas med ny kunskap. I stället för mindre, enskilda undersökningar för enstaka vindparker kan ett sådant större grepp som tittar på Sverige och Finland samtidigt, ge en mycket bättre bild av befintliga mönster och pågående processer i de mobila djurens liv. Med fördel kan vindkraftsbolag samverka och stödja detta arbete. I de utpekade områden som enligt planförslaget kräver särskild hänsyn till höga naturvärden behöver det förtydligas vilka frågor som särskilt ska beaktas och utredas.

Ekosystemtjänster

Umeå kommun anser att det behöver förtydligas hur ekosystemtjänster är ett verktyg i havsplaneringen och hur myndigheten genom planen kan vara mer framåtsyftande. Det behövs en tydligare vägledning hur ekosystemtjänsterna kan stärkas vilket exempelvis kan ge positiva effekter för friluftsliv, turism och yrkesfisket. Vidare hur dessa kan understödjas och stärkas vid en exploatering för exempelvis energiutvinning.

Det behöver också förtydligas hur ekosystemtjänster påverkas vid exploatering och hur dessa kan stärkas och kompenseras. En mer planbunden vägledning hur kompensation kan vara möjlig inom Bottniska viken är därmed också relevant.

Landskapsbild och kumulativa effekter

Vindkraftsverkens påverkan på landskapsbildens behöver beakta de kumulativa effekterna med övriga befintliga och planerade vindkraftverk i Bottenviken och kustnära landskap. Landskapsbildens ska även beakta effekterna av hinderbelysningen vid olika väder- och ljusförhållanden.

Förslaget till havsplan behöver kompletteras med övergripande riktlinjer för antal vindkraftverk och höjd inom vissa områden för att minska den kumulativa effekten på landskapsbildens. Här behöver även de planerade och befintliga vindkraftsparkerna på finska sidan beaktas.

Risk och säkerhet

Farlederna i Norra Kvarnen behövs i allt större utsträckning med den gröna omställningen. Det är dock viktigt att vindkraftsparkerna inte medför en ökad olycksrisk för båttrafiken exempelvis vid isbrytning av farleder och risk för iskast från vindkraftverk eller vid eventuellt oljeutsläpp från vindkraftsverken. Vidare kan produktion, lagring och transport av vätgas till havs innebära större risker, som havsplanerna bör ta ställning till. Det behöver förtydligas vilken beredskap som krävs från de närliggande kommunerna ifall det händer en större olycka.

Umeå kommun vill framhålla behovet av att inom ramen för det fortsatta arbetet med konsekvenser fördjupa kunskapen kring riskfrågor vid olycka med utsläpp i eller i anslutning till farlederna.

Kartläggning av havsisens rörelser

Vid tidigare projekt som kräver havsfundament har det visat sig att havsisar i Bottenviken är besvärliga på grund av stora rörelser, krafter och bildning av packis. Det finns inte heller i dagsläget en tillräckligt samlad erfarenhet gällande havsbaserade vindkraftsparker i kallare områden med besvärliga isförhållanden. Det är viktigt med en noggrann kartläggning av havsisens rörelser. Isläggningen och isrörelser är viktiga faktorer för några havsnära livsmiljöer, t ex naturliga strandängar. Det bör göras en översiktlig bedömning av vindkraftsområdenas påverkan på naturliga havsisrörelser och dess konsekvenser för strandmiljöerna samt fortplantingshabitat för vikare och säl.

Följdeffekter av havsexploatering

Anläggandet av fundament till vindkraftsverken kan kräva muddring och masshantering eller upplägg för grus eller annan materiel samt områden för pråmar och båtar.

Kabelnedläggningar blir även en förutsatt följdverksamhet till vindkraftsparkerna, vilket leder till följd effekter som behöver beaktas. Konsekvensbedömning bör kompletteras angående risker för dessa följd effekter. Det kan även finnas behov av

riktlinjer kring detta för områden där det krävs särskild hänsyn exempelvis känsliga strandområden som samordnas med kommunens översiktsplanering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2023-11-06

Beredningsansvariga

Erika Nilsson, Doris Grellman och Helena Hallgren.

Beslutet ska skickas till

Fysisk planering för beredande inför KS-Plu